

DÉLMAGYARORSZÁG

AZ MSZMP SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Ezerkilencszáztizenkilenc

Úgy tartják, forradalmi helyzet akkor következik be, ha a hatalmon levők már nem képesek a régi módon uralkodni, s az elnyomottak immár nem tudnak, nem akarnak a régi módon élni. A két tényező csak együtt, egymást kölcsönösen erősítve vezethet forradalomhoz. A nagy megrázkódtatások pedig csak fölgyorsíthatják e folyamatot. Így történt ez 1919-ben is.

Tudom, történelmietlen a kérdés, de nem tudom: lett volna-e Tanácsköztársaság, szocialista forradalom Magyarországon, éppen 1919-ben a világégés nélkül, amit akkor még csak háborúnak, világháborúnak hívtak, sországnélkül. Nem tudom, mikor történt volna meg az, aminek meg kellett történnie. Mert valóban kellett. Hiába voltak a „boldog békeidők” a századforduló után, azokat az éveket legföljebb a véres esztendőik festették utólag boldoggá, az emlékezetben. Mert reszegt-ropogott a birodalom, az önmagát túlélt monarchia. Hogyan is mondotta az agg császár, az 1848-49-es szabadságharcot vérbefojtó Ferenc József, amikor aláírta a hadüzenetet? „Mindent meg gondoltam, mindent megfontoltam!” És hogy mit gondolt meg? Arról nem beszélt, de alighanem azt, hogy bomladozó, nemzeti gyűlölségektől, osztályellentétektől, uralkodó osztályainak teljesen avított és legalább száz éve korszerűtlen életfelfogásától és magatartásától szétfeszülő, széthullani készülő birodalmán segíthet még egy győztes háború. És a győzelem tán nem is tűnt elérhetetlennek. Még császári-királyi szemzögből sem.

Győzelem helyett vereség következett, azonnali hatalmálal benyújtván a számlát a birodalomnak. Vereség, széthullás, s a nemzeti államok kialakulása. De hát ez csak a birodalom diktált, kényszerű és sokak által kívánt természetes sorsa. És az emberek? Négy véres, háborús esztendő után? Szegénység, nyomor, kiábrándultság, a személyiséget összetartó, cselekedeteit meghatározó értékek teljes széthullása, összeomlása lehetett a szükségszerű következmény. S tán éppen emiatt jutott csödbe az őszirózsás forradalomban hatalomra került polgári, köztársasági kormányzat. Mert az éhséggel, a nyomorral tán még megküzdehetett volna, egy-két év alatt. De az összeomlott, széthullott emberi értékrendek helyett gyökeresen újat nem adhatott. Nem adhatott, mert nem volt hozzá munióciója, nem rendelkezett igazán eszmékkel, melyek értelmet adhatnak hosszabb távon egy nemzet erőfeszítéseinek, melyek megalapozhatják a jövőbe, a felemelkedésbe vetett reményeket. És ez a kormányzat így kénytelen volt tehetetlenül szemlélni

az ország körül szoruló antantgyűrűt. Új eszmékre, új hitekre, új reményekre volt szükség, hogy az ország talpraálljon a megrázkódtatásból, a letargiából. Új eszmékre, melyek az októberi forradalomból taplal-kozhattak a legközelebb, a Szovjet-Oroszországról vívott véres polgárháborúban harcolt, vagy akár tanúként, fogásában jelen levő katonák közvetítésével. Mert a marxista eszmékhez az ott szerzett tapasztalatok fölműtatták a gyakorlati lehetőségeket is. S amikor mind nehezebb helyzetbe került az ország, mármár léte forgott kockán, egyetlen — nem lejártott eszmével — nem lehetett a hatalmat: a kommunista párt. Felelőséggel — mondom — mert abban a helyzetben csakis az gyakorolhatta a hatalmat ebben az országban, aki maga mögött tudhatta a tömegeket, aki biztos lehetett abban, hogy sosem látott, hőroszi erőfeszítésre készítheti a nemzetet.

Reményeiben nem is csalatkozott — nem csalatkozhatott! — a párt. Nem, mert nagyon is szűkre szabott, béke napjaiban új hatalmának milliókban keltette föl egy jobb élet reményét. Milliókban, akik végre tudták, hogy önmagukért, önmaguknak dolgoznak, akiknek gyermekei végre megláthatták a Balatont, akik végre nemcsak munkát és kenyeret, de hitet, célt és az emberi léthez múlhatatlanul szükséges céltudatos jövőképet is kaptak. Egy másfajta, jobb és gazdagabb jövő képét. És e vadonatúj remények, hitek és céltudatosság készítette csak a négy háborús év vérzivatarában megfásult embereket, hogy ismét fegyvert ragadjanak kezükbe, mikor meg kellett védeni az országot az iszonyú túlerő ellen. Mert érezték: végre valóban saját országukat védik.

Katonák lennének megmondható: fásult emberekkel még jókora túlerővel sem lehet, nemhogy

háborút, csatát sem nyerni. És a Magyar Tanácsköztársaság csapatai hatalmas túlerővel és fegyvertelenséggel szemben csaták sorában arattak győzelmet. Az északi hadjárat napjainak dicsőségét alighanem egy lapon kell említeni Hunyadi nevével, vagy Pákozddal.

Hiába voltak azonban a nyertes csaták, hiába a sokrétű, a nemzet egészére méltóságra emelő politikai intézkedések, a Tanácsköztársaságot levertek. Leverte fegyverrel a túlerő, a belső árulás, s térdre kényszerítette az a politikai sakkjátszma, amelyben az egyik fél tartotta be ígéreteit, vállalt kötelezettségeit, a játékszabályokat.

Százharminchárom napig tartott.

Hiába lettek volna az erőfeszítések? Hiába találta meg végre önmagát ismét egy nemzet? Hiszen a fehérterror iszonyata, egy uralkodásra-irányításra képtelen osztály újbóli hatalma és még egy katasztrófa, egy új, vesztes háború követte logikusan a Tanácsköztársaság vereségét. De e 133 nap mégsem volt hiabavaló. Mert reményt ébresztett sokakban, milliókban. Reményt egy lehetséges, jobb és igazabb jövőben. E remény pedig nem veszett ki sosem. És a magyar forradalom leveréséhez szükséges hónapok percnyi lélegzethez juttathatták Szovjet-Oroszországot is. S a magyar nemzet a török háborúk óta tán először érezhette meg: nemzeti célként lehet internationalista módon küzdeni, harcolni.

Úgy tartják, forradalmi helyzet akkor következik be, ha a hatalmon levők már nem képesek a régi módon uralkodni, s az elnyomottak immár nem tudnak, nem akarnak a régi módon élni. A Tanácsköztársaság leverését követő évtizedekben csak az egyik tényezője volt meg a forradalmi helyzetnek. Mert az uralkodó osztály úgy-ahogy képes volt élni fegyverrel, külső erőkötől támogatva, terrorral megszerzett hatalmával. De célt, igazi, minőségi változásokat, ember-nemzeti felemelkedést tartalmazó jövőképet nem adhatott a nemzetnek. Ezzel bukásra ítélte önmagát. Csakhogy e bukást újabb világégés hozhatta meg, újabb iszonyú áldozatok árán.

Könnvű visszanézni a múltból, ítélni a múlt és eseményei fölötte. A múlt fölött, amelynek egyik dicsőséges epizódja volt a Magyar Tanácsköztársaság. Epizód? Nem, 133 napja ellenére sem az volt. Közjátéknak a faszálódás felé mutató évtizedek bizonyultak. Mert e 133 nap fölvtatást, kiteljesedést nyert a mában amikor a nemzet ismét visszakaphatta önbecsülését, s hírtökában lehet a legtöbbször eszményeknek, célokknak és átitató jövőképeknek egyaránt.

Szávay István

Kezdődik a primórszezon

Mindenki a piacon van

Egy hegyes erős paprika 10 forintba kerül a maszeknál, hétnél, nyolcnál kevesebbet azonban a boltokban sem adják. Mi is megirtuk már, nem lehet a retket eladni. Legalábbis annyit nem, amennyit a rözskéi, mihályteleki kistermelők más évben termelni szoktak. A jóliásátrakkban nő a reték, s bár a dömping még hátra van, az árán bizony nem látszik meg, hogy a termés egy részére nincs szerződés, nem biztos a piaca. Ha visszaemlékszünk a tavalyi évre: a deszki salátát az állatokkal ettették föl, az üzletekben azonban nemigen volt bőség, olcsóság.

Az idén mindenki a piacon van, működik a többszatonás értékesítési rendszer. A nagy kérdés: rövidül-e az áru útja a termelőtől a fogyasztóig, s az árreszen való nagy osztozkodásból jut-e valami előny a vásárlónak? Ha egyéb nem, hát annyi, hogy jó minőségű zöldséget, gyümölcsöt kaphasson. Más kérdés, hogy nyilván az ellen sem volna kifogásuk a vásárlónak, hogyha a sokféle „csatorna” közti verseny az árak csökkenésében jelentkeznék. Enyhe tél volt idén. A primótermelésben is meglátszik ennek eredménye: a Csongrád megyei ZÖLDERT január 17-én szállította az első exportszállítmányt hónapos retkekből. Január közepe óta folyamatosan vásárolják föl a retket, s a csökkentett mennyiség sem olyan kevés: eddig három és fél millió csomot vásárolták föl.

Mit még? Fejes József, a ZÖLDERT áruforgalmi osztályvezetője válaszolt:

Hajtatott salátát, hegyes erős paprikát, zöldhagymát, uborkát.

Tézesektől, kistermelőktől?

Legnagyobb szállítónk a szentesi Korai Zöldségtermesztési Rendszer. Szegeden a Felszabadulás Tsz-től vásárolunk nagyban. Április elején indul a hajtatott karaláb fölvasárlása, utána pedig az időjárástól függően sorban a többi primór. Áprilistól már hajtatott paradicsomból is tudunk elegendőt forgalmazni.

Hogyan alakulnak az árak?

Ezt ma még senki sem tudja megmondani. A sokféle értékesítési csatorna egyelőre áttekinthetetlen helyzetet teremtett. Az utóbbi időben számottevően nőtt a maszek kiskereskedők száma. Egyre több a szerződéses üzemeltetésű bolt, ezek vezetői közvetlenül a termelőktől vásárolnak. Egyébként is nőtt a közvetlen bolti kereskedelem sú-

Részlet a Marx téri piacról

lya. A ZÖLDERT most már nem is vállalkozhatna arra, hogy valamiféle árszabályozó szerepet töltsön be.

Nem válaszolt a kérdésre...

Azt hiszem, a fogyasztó pénztárcája lesz a meghatározó. Annyiért adják az árút, amennyit meg éppen meg tudnak fizetni.

Várhatjuk-e, hogy tisztességes verseny alakul ki, és a fogyasztó is jól jár?

Talán mást kéne megkérdeznie, az én véleményem ugyanis szükségsszerűen elfogult. Sok cég megkapta a nagykereskedelmi jogot. Bizonyos mértékig jogot is volt az igény, hogy új helyzetet akartak teremteni. Nem hiszem viszont, hogy akár a termelő, akár a fogyasztó jobb helyzetbe kerülne, mint korábban. Az

utóbbi időben a piacra került cégek ugyanis csak akkor vásárolnak, ha megy a piac, de amikor telitődik, három-négy napra is kiszállnak. Dömping idején így a termelőnek a nyakán marad az áru, s a fogyasztó sem jut olcsóbban hozzá. Legfeljebb most néhány kézbe, gyakran magánkereskedők kezébe folyik össze az a haszon, ami korábban elaprózódott.

Jó idő járt idén a primórré, várható, hogy nagy mennyiségben, szép áru terem. De hogy meg tudjuk-e fizetni, egyáltalán e szabaddiaci körülmények jó vagy rosszat tesznek a fogyasztóknak, az egyelőre nyitott kérdés. Előnyei mellett hátrányai is egyre nyilvánvalóbbá válnak.

T. I.

Egy hét múlva

Nyári időszámítás

Egy hét múlva, március 27-én kezdődik a nyári időszámítás. Az óramutatót szombatnapi vasárnapra virradó éjjel 0 óráról 1 órára kell igazítani. A nyári időszámításra való áttéréssel várhatóan most is az ország másfél napi elátására elegendő villamos energiát lehet megkarakítani, ami mintegy 35 ezer tonna fűtőolaj értékének felel meg. A nyári időszámítás szeptember 25-ig tart.

Ki mit tud? — megyei döntő

Kik képviselik majd a sorrendben hetedik „Ki mit tud”? országos válogatón Csongrád megyét? Ez tegnap, szombaton délután a megyei bemutatón dönt el, Szegeden, az Ifjúsági Házban.

Az érdeklődő közönség és a zsűri 42 produkciót látha-

tott, hallhatott. Versenyben maradt: Nagy Erika, Vass Zsuzsa, Bicskey Károly, Simon Aladár (vers); Szűcs Miklós, Balogh Nóra (népdal); a Zákányzéli Citera-zenekar, Ghyzzy Tamás bővész, Bartha Edit—Matkocsik Éva (műdal); Vass István Andor (dzsessz-ének), a Canticum kvartett (ének), a Kis-párdai Kovács duó (zenés versek), a Blaskó-Divieland (dzsessz); a Sound együttes (dzsessz-rock), a Friskó együttes (rock), a Szeged Táncegyüttes, Tésik Kornélia—Simon Bertalan Babarézsi Klára—Piacsek János (népdal). Közönségdíjban hat produkció részesült.

Az országos válogatóra április 11. és 21. között kerül sor, amelyen mintegy 400—500 produkciót bírál majd el a televízió, a KISZ és a Népművelési Intézet munkatársai-ból álló szakmai zsűri. Az első televíziós elődöntő május 20-án, pénteken este 8 órakor lesz.

Kézműipari bemutató Szegeden

A Lignifer Ipari Szövetkezet kézműipara nemcsak hazánkban, hanem a külföldi országokban is hírnevet szerzett. Több mint ötszázféle ötvös-fémműves, kerámia, fa-, fém- és bőrdíszműru, lámpákat, kiegészítő lakásbútorokat mutat be Szegeden is a szövetkezet kézműipari részlege. A fémművesmunkák különösen alkalmasak vendéglátóipari, cukrászati bemutatók, reprezentatív fogadások díszítésére.

E termékeket a Lignifer Ipari Szövetkezet kézművescsoportja március 22-én és 23-án délelőtt nyolctól délután 16 óráig mutatja be Szegeden, a Tisza-szálló tükörtermében. A bemutatózó cég nem csupán a szakemberek érdeklődését és termelési üzletkötéseit reméli, hanem a nagyközönség előtt is nyitva tartja bemutatóját. A szegedi kiállítás után legközelebb a szabadkai Pan-nónia Vásáron állítják ki kézműipari termékeiket.